

LAMK

Lahden ammattikorkeakoulu

Lahti University of Applied Sciences

VANKIEN KOKEMUKSIA KOIRAN LÄSNÄOLOSTA

Koira hyvinvoinnin ja kuntoutumisen tukena

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosionomi (AMK)
Aikuis- ja perhetyö
Syksy 2018
Jenna Heikkilä
Riikka Viinikka

Tiivistelmä

Tekijä(t) Heikkilä, Jenna Viinikka, Riikka	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 24	Valmistumisaika Syksy 2018
Työn nimi Vankien kokemuksia koiran läsnäolosta Koira hyvinvoinnin ja kuntoutumisen tukena		
Tutkinto Sosionomi (AMK)		
Tiivistelmä <p>Toiminnallinen opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Vanajan vankilan Vanajan osaston kanssa. Tarkoituksena oli lisätä Vanajan osaston vankien hyvinvointia ja kehittää Vanajan vankilan toimintaa. Tavoitteena oli toteuttaa kolme koira-avusteista, toiminnallista ryhmä-tuokiota Vanajan osastolla. Koiraryhmä koostui kahdesta ohjaajasta, kolmesta koirasta ja seitsemästä vangista. Toimintaa esiteltiin vangeille ja osallistuminen ryhmään oli vapaaehtoista. Opinnäytetyössä on lisäksi tutkimuksellinen osuus, jonka tutkimuskysymyksenä oli, hyötyvätkö vangit koira-avusteisesta toiminnasta, lisääkö koiran läsnäolo vankien hyvinvointia ja edistääkö koira-avusteinen toiminta vankien kuntoutumista. Opinnäytetyö on kvalitatiivinen ja keskeisenä tutkimusmenetelmänä käytettiin ryhmäkeskustelua.</p> <p>Opinnäytetyön tuloksista voidaan päätellä, että koira toimii vangille henkisenä tukena, luo turvallisuuden tunnetta, lisää itseluottamusta, tukee sosiaalisissa tilanteissa, kannustaa liikkumaan ja osallistumaan ryhmätoimintaan, rentouttaa ja antaa sisältöä ja uutta potkua arkeen.</p> <p>Koira-avusteinen toiminta on erittäin toivottua vankien keskuudessa. Se lisää vankien kokonaisvaltaista hyvinvointia ja edistää näin heidän kuntoutumistaan. Se tukee vankeusrangais-tuksen tavoitetta kuntouttaa vanki takaisin osaksi yhteiskuntaa.</p>		
Asiasanat Eläinavusteisuus, Green Care, hyvinvointi, koira-avusteisuus, kuntoutuminen, vangit, vankila		

Abstract

Author(s) Heikkilä, Jenna Viinikka, Riikka	Type of publication Bachelor's thesis	Published Autumn 2018
	Number of pages 24	
Title of publication Prisoner's experiences of the presence of a dog Dog as a support for well-being and rehabilitation		
Name of Degree Bachelor of Social Services		
Abstract <p>This functional thesis was carried out in co-operation with Vanaja prison's Vanaja department. The purpose was to increase the well-being of their prisoners and to develop Vanaja prison's operation. The aim was to implement three dog-assisted and functional group sessions at Vanaja department. The dog group consisted of two instructors, three dogs and seven prisoners. The activities were presented to the prisoners and participation in the group was voluntary. The thesis also has a research part which research questions were whether the prisoners benefit from the dog-assisted activity, whether the presence of a dog increase their well-being of the prisoners and would the dog-assisted activity enhance the prisoner's rehabilitation. The thesis is qualitative and group discussion was the central research method.</p> <p>The results of the thesis suggest that the dog acts as a mental support for the prisoner, creates a sense of security, increases self-confidence, supports social situations, encourages exercise and participation in group activities, relaxes and gives content and new boost to everyday life.</p> <p>Dog-assisted activity is highly desirable among the prisoners. It increases the overall well-being of the prisoners and thus promotes their rehabilitation. It supports the goal of the imprisonment to rehabilitate the prisoner and integrate back into society.</p>		
Keywords Animal assistive, dog assistive, Green Care, rehabilitation, prison, prisoners, well-being		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	VANKEINHOITO.....	3
2.1	Muutoksia kriminaalipoliittisessa ajattelussa	3
2.2	Avovankila	3
2.3	Naisvangit.....	4
2.4	Vanajan vankila ja Vanajan osasto	5
3	ELÄINAVUSTEINEN TOIMINTA.....	7
3.1	Green Care - voimaa luonnosta	7
3.2	Eläinavusteisuus kasvatus- ja kuntoutustyössä	7
3.3	Yleisin eläinavusteisessa toiminnassa käytetty eläin on koira	8
3.4	Kennelliiton kaverikoirat ovat odotettuja vieraita	8
4	KOIRAN VAIKUTUS IHMISEN HYVINVOINTIIN	10
4.1	Koira motivoi liikkumaan	10
4.2	Koira tuo valoa synkkään mieleen	10
4.3	Koira yhdistää ihmiset.....	11
5	TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ	12
5.1	Toiminnallinen opinnäytetyö	12
5.2	Aineiston keruu ja analysointi	12
5.3	Kehittämishankkeen näkökulma	13
6	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	14
6.1	Prosessi.....	14
6.2	Toimintapäivät	17
7	TULOKSET	19
7.1	Ryhmäkeskustelu	19
7.2	Havainnointi.....	20
7.3	Palaute vangeilta	20
8	POHDINTA	22
8.1	Johtopäätökset	22
8.2	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys	22
8.3	Yhteistyön arviointi.....	23
8.4	Jatkokehittämisehdotukset.....	23
	LÄHTEET	25
	LIITTEET	29

1 JOHDANTO

Ideoimme opinnäytetyön aiheemme yhdessä Vanajan vankilan Vanajan osaston henkilökunnan kanssa. Aihe oli meille kummallekin opiskelijalle koiraihmisinä mieluinen, joten tartuimme tilaisuuteen toteuttaa koira-avusteinen, toiminnallinen opinnäytetyö. Koirien kanssa toimiminen on meille molemmille tuttua ja ammatillisessa mielessä eläinavusteinen toiminta on aihealue, josta me molemmat olemme kiinnostuneita. Uskomme, että eläinavusteisuudella on suuri merkitys erilaisten asiakasryhmien kuntoutuksessa ja tahdomme olla mukana kehittämässä sekä laajentamassa toimintaa.

Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen, sillä sosiaali- ja terveysala elää muutoksen aikakautta ja Green Care -ajattelumallia voidaan käyttää sosiaali- ja terveysalan palvelujen kehittämiseen. Lisäksi vankeinhoidossa kuntoutuksellinen näkökulma on yleisesti kasvussa, joten mielestämme eläinavusteinen toiminta vankilaympäristössä on tutkimuksen arvoinen aihe.

Luonto- ja eläinavusteisia menetelmiä käyttävä Green Care -toiminta on ammatillista toimintaa, jolla edistetään ihmisten hyvinvointia ja elämänlaatua. Luontoon ja eläimiin liittyvät menetelmät vahvistavat tunnetta normaalista arjesta ja edistävät osallisuutta ja voimaantumista. Koira-avusteinen toiminta on yksi Green Care-ajattelumallin mukainen työmenetelmä. (Green Care Finland 2018.) Kinnusen ja Nikkarin (2017) mukaan vuonna 2016 julkaistun Hyvää elämää koiran kanssa -tutkimuksen mukaan koirilla on voimakas myönteinen vaikutus ja merkittävä yhteys ihmisten onnellisuuteen ja hyvinvointiin. Koiran läsnäolo vähentää yksinäisyyttä ja lievittää surua, pahaa oloa sekä masennusta. Koira auttaa rentoutumaan ja siitä voi saada myös tukea toisten ihmisten kohtaamiseen.

Toiminnallinen opinnäytetyömme toteutettiin yhteistyössä Hämeenlinnassa toimivan Vanajan vankilan Vanajan osaston kanssa. Opinnäytetyömme tarkoituksena oli lisätä Vanajan osaston vankien hyvinvointia ja kehittää Vanajan vankilan toimintaa. Opinnäytetyömme tavoitteena oli toteuttaa kolme koira-avusteista, toiminnallista ryhmätuokiota Vanajan osastolla. Toteutimme vankilassa kolmen toimintakerran suljetun koiraryhmän, johon osallistui seitsemän vankia. Opinnäytetyön tutkimuksellinen osuus on kvalitatiivinen ja empiirinen aineisto kerättiin ryhmäkeskustelun ja havainnoinnin avulla. Opinnäytetyömme tutkimuskysymyksenä oli, hyötyvätkö vangit koira-avusteisesta toiminnasta, lisääkö koiran läsnäolo vankien hyvinvointia ja edistääkö koira-avusteinen toiminta vankien kuntoutumista.

Vanajan vangeilla koiriin liittyvät kokemukset vankilassa rajoittuvat lähinnä huumekoirien kohtaamiseen. Huumekoiran avulla tarkkailu ja kontrollointi saattaa usein olla vangille negatiivinen kokemus koirasta. Positiivisemmassa ilmapiirissä toteutettu koira-avusteinen toiminta on Vanajan vankilalle

uutta, joten opinnäytetyömme toimii myös kehittämiskokeiluna koira-avusteisuuteen vankilamaailmassa.

Projektissamme mukana olleet kolme koiraa ovat toisen opiskelijan omia koiria. 8-vuotias Velmu ja 5-vuotias Metku ovat rodultaan valkoisiapaimenkoiria. Kahilaniemen (2016, 33) mukaan ihmisläheiseen työhön tarkoitetun koiran tulee olla kaikin tavoin ohjaajan hallittavissa toiminnan aikana sekä luotettava vieraassa ympäristössä, vieraiden ihmisten ympäröimänä ja erilaisten äänten keskellä. Velmu ja Metku ovat luonteeltaan ihmisläheisiä, ja ne ovat kilpailleet muun muassa tottelevaisuuskokeessa ylimmässä luokassa, joten ne olivat varmoja valintoja työkoiraksi opinnäytetyöhömmme. Lisäksi Velmu on aiemmin vierailut muun muassa kehitysvammaisten päivätoimintakeskuksessa ilahduttamassa ihmisiä. Vankien ja vankilan henkilökunnan toiveesta otimme mukaan myös saksanpaimenkoira Vinkan, joka oli toiminnan aikaan viisi kuukautta vanha pentu.

Green Care-aiheisia opinnäytetöitä on aiemmin julkaistu useita. Esimerkiksi Mielosen (2016) YAMK-opinnäytetyössä tutkimuksellisen kehittämishankkeen tavoitteena oli tuottaa palvelumalli eläinavusteiseen työskentelyyn. Koira-avusteisuuteenkin liittyviä opinnäytetöitä on tehty eri aloilla, mutta ei vankilamaailmassa. Kajander (2013) tarkastelee opinnäytetyössään luonnon ja eläinten merkitystä vankeinhoidossa, mutta ei liity koira-avusteiseen toimintaan vaan painottuu puutarhatoimintaan ja lampaiden hoitamiseen.

2 VANKEINHOITO

2.1 Muutoksia kriminaalipoliittisessa ajattelussa

Vankirakenne on historian saatossa muuttunut. Omaisuusrikoksien määrä on vähentynyt, kun taas väkivalta- ja huumerikosten määrä on kasvanut. Samaan aikaan vankien ongelmat ovat lisääntyneet ja kasautuneet. Heillä on aiempaa enemmän päihdeongelmia ja psyykkisiä ongelmia. Monelta vangilta puuttuu myös työhistoria ja ammatillinen koulutus. Näiden muutosten myötä vankeinhoidon piirissä on kehitetty uudenlaisia, tavoitteellisia toimintaohjelmia, jotka pyrkivät vastaamaan haasteisiin vankien moniongelmaisuuteen liittyen. (Kurki, Kurki-Suutarinen & Taruvuori 2010, 35-36.)

Kriminaalipoliittisessa ajattelussa ja yhteiskunnassa on viime vuosikymmeninä tapahtunut muutoksia, joiden myötä vankeusrangaistusta ja tutkintavankeutta koskeva lainsäädäntö uudistettiin kokonaan vuonna 2004. Uudentyyppisen ajattelun mukaan lakiin asetettiin vankeinhoidon tavoitteeksi aiempaa korostuneemmin uusintarikollisuuden vähentäminen ja vangin yhteiskuntaan sijoittumisen edistäminen. Tämä tapahtuu vahvistamalla vangin elämänhallinnan taitoja, edistämällä vangin osallisuutta ja estämällä uusien rikosten tekemistä rangaistusaikana. (Kurki ym. 2010. 35-36.)

2.2 Avovankila

Suomessa Rikosseuraamuslaitoksella on yhteensä 26 vankilaa, joista suljettuja laitoksia on 15 ja avolaitoksia 11. Avovankilassa tuomioitaan suorittavat sellaiset vangit, joiden katsotaan sopeutuvan suljetun laitoksen sijaan vapaampiin oloihin. Mies- ja naisvangeille on vankiloissa omat asunto-osastonsa. (Rise 2013.)

Avovankila voi olla suljetun vankilan yhteydessä oleva avo-osasto tai erillinen, oma yksikkönsä. Suljetussa vankilassa vankeusrangaistusta suorittava vanki voi hakea kirjallisesti pääsyä avovankilaan suorittamaan rangaistustaan. Jos tuomio on korkeintaan kahden vuoden mittainen, voi joissakin tapauksissa rangaistusta päästä suorittamaan suoraan avovankilaan. (Krits 2018.)

Avovankilassa vangit käyttävät omia vaatteitaan ja osallistuvat päivittäin työ-, opiskelu- tai muuhun ryhmätoimintaan. Vangit asuvat selleissä, mutta olot ovat muutoin avoimemmat ja liikkuminen vankila-alueella vapaampaa kuin suljetussa vankilassa. Vankila-alueelta ei kuitenkaan saa poistua ilman lupaa. Mikäli vanki rikkoo sääntöjä, siitä seuraa merkintä rikkeestä ja kurinpitorangeistus, ja vanki voidaan jopa siirtää takaisin suljettuun vankilaan. (Krits 2018.)

Vapaa-ajalla vangeilla on velvollisuus huolehtia omien asuintilojensa ja yhteisten oleskelutilojen siisteystestä sekä muista siivous- ja taloustöistä. Vapaa-ajallaan vanki voi viettää aikaansa yhdessä muiden vankien kanssa vaikkapa kirjastossa tai liikunnan parissa. Vankiloissa on mahdollista myös esimerkiksi uskonnon harjoitukseen. (Rise 2013.)

Tapaamisajat avovankilassa ovat yleisesti ottaen pidemmät kuin suljetussa vankilassa. Vangilla saa myös olla oma puhelin, jossa ei ole internet-yhteyttä, mutta jolla voi muutoin pitää yhteyttä läheisiin. Puhelimen käyttö saattaa kuitenkin olla rajoitettua ja luvallista vain erillisinä puhelinaikoina, kuten iltaisin tai viikonloppuisin. Tapaamisaikana vanki ja tapaaja saavat oleskella vapaasti tapaamisalueella ja toisen koskettaminenkin on luvallista, mutta vankien asuinosa-alueella ei kuitenkaan saa vierailia. (Krits 2018.)

Velvollisuus osallistua työhön, opiskeluun tai muuhun ryhmätoimintaan mahdollistaa vangille kiinnittymisen toimintaan ja arjen rytmiin, ja vahvistaa näin vangin osallisuutta yhteiskuntaan. Myös tukiverkoston olemassaolo ja ihmissuhteiden ylläpitäminen jo vankeusaikana ovat tärkeitä tekijöitä yhteiskuntaan kiinnittymisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin kannalta.

2.3 Naisvangit

Latun (2011) mukaan vankilamaailmassa naisvangit ovat pieni vähemmistö verrattuna miesvankien määrään. Naisvankien taustat ovat moninaisia, heihin liittyy monitahoista syrjäytyneisyyttä ja huono-osaisuutta. Suurella osalla on taustallaan päihdeongelmia ja väkivaltaa parisuhteissaan. Naisvankeihin liittyy usein myös äitiys- ja vanhemmuuden taidot ja suhteet lapsiin on arvioitu heikommiksi kuin miesvangeilla (Rikosseuraamusvirasto 2008).

Kanervon (2015, 32) mukaan nais erityisyys vankeinhoidossa tarkoittaa herkkyyttä naisen erityisemmälle ja tarpeille, jotka liittyvät naiseuteen ja muun muassa huonoon itsetuntoon ja itsearvostukseen. Väryksen (2016) mukaan naisvangeilla on erityisen suuri häpeän taakka, mikä aiheuttaa kokemuksen leimautumisesta, ulkopuolisuudesta ja erilaisuudesta.

Rikosseuraamuslaitoksen (2017) julkaiseman Rikosseuraamusasiakkaat-julkaisun mukaan naisvankien ikäjakauma on varsin selvä. Eniten naisvankeja on 30-39-vuotiaissa ja vähiten alle 20-vuotiaissa. Suurin osa naisvangeista on päätyneet vankilaan henkirikoksista. Toiseksi eniten naisvangit ovat tehneet huumausainerikoksia ja kolmanneksi eniten varkauksia ja pahoinpitelyjä.

2.4 Vanajan vankila ja Vanajan osasto

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueeseen kuuluva Vanajan vankila sijaitsee Hämeenlinnassa ja muodostaa yhdistelmäyksikön yhdessä Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimiston kanssa. Vanajan vankilaan kuuluu kaksi osastoa, jotka ovat Vanajan osasto (kuva 1) ja Ojoisten osasto. Opinnäytetyömme toimintaympäristönä toimii Vanajan osasto, joka on avolaitos ja tarkoitettu naisvangeille. Vankipaikkoja siellä on 60 ja lisäksi 10-paikkainen perheosasto. (Rise 2017.)

Vanajan vankilan Vanajan osasto perustettiin vuonna 1994 ja se toimi ensimmäisen vuoden suljettuna osastona. Vuonna 1995 Vanajan osasto muuttui avolaitokseksi. Alussa vankipaikkoja oli 28, joista puolet oli tarkoitettu naisille ja puolet miehille. Kun Järvenpään avovankilan toiminnat siirtyivät Vanajan osastolle, paikkalukuja oli 38, joista miehille oli paikkoja vain 8. Lokakuun alussa vuonna 2006 Vanajan vankila perustettiin itsenäiseksi laitokseksi, johon kuuluu kaksi osastoa, Vanajan ja Ojoisten osastot. Sitä ennen Vanajan vankila toimi hallinnollisesti Hämeenlinnan vankilan alaisuudessa Ojoisten työsiirtolan kanssa. Työntekijöitä Vanajan vankilassa on yhteensä noin 35. (Rise 2017.)

Vanajan osastolla vangit tekevät avolaitostyötä erilaisissa tehtävissä esimerkiksi

- ompelimosassa
- keittiössä
- kiinteistönhoidossa
- osaston ulkopuolella erilaisissa julkisyhteisöissä
- kunnissa
- valtion eri laitoksille Hämeenlinnassa ja sen lähikunnissa
- ulkopuolisille yrityksille alihankintatyötä ammattityönä.

Vangeilla on Vanajan osastolla mahdollisuus osallistua erilaisiin toimintoihin ja ohjelmiin, jotka kehittävät elämänhallintataitoja. Päihderiippuvuudesta kuntoutumista tuetaan päihteettömyyteen ja elämäntapamuutokseen tähtäävällä yksilö- ja ryhmätoiminnalla. (Rise 2017.)

KUVA 1. Vanajan vankilan Vanajan osaston päärakennus

3 ELÄINAVUSTEINEN TOIMINTA

3.1 Green Care - voimaa luonnosta

Green Care on ammatillista toimintaa, joka liittyy luontoon ja sillä edistetään ihmisten elämänlaatua ja hyvinvointia. Siinä voidaan käyttää useita erilaisia luonto- ja eläinavusteisia menetelmiä, esimerkiksi ratsastusterapiaa tai kuntouttavaa toimintaa maatilalla. Muun muassa kokemuksellisuuden avulla voidaan lisätä hyvinvointia ja toimintaa voidaan toteuttaa myös kaupunki- ja laitospäristöissä tuomalla niihin luonnon elementtejä. Luonnon elementit laitospäristössä vahvistavat tunnetta normaalista arjesta sekä edistävät osallisuutta ja voimaantumista. (Green Care Finland 2018.)

Salovuoren (2014, 12-17) mukaan luontoelementtien käytöstä hoidon tukena on käytetty Green Care-nimikettä vasta viime aikoina, mutta luontoa on käytetty sosiaali- ja terveydenhuollossa jo hyvin kauan ympäri maailmaa. Myös eläinten käytöllä kuntoutuksessa on pitkä historia. Green Care-menetelmät voivat liittyä puutarhanhoitoon tai eläinavusteisiin aktiviteetteihin, ja siitä hyötyvät monenlaiset asiakasryhmät, lapsesta vanhuusikään saakka. Henkisesti murtuneiden lisäksi myös fyysisesti sairaat ihmiset hyötyvät luonnon parantavista voimista.

Green Care-menetelmät vahvistavat osallisuutta ja vähentävät eristäytymistä. Toiminnassa voidaan irrottautua identiteetistä, joka on rakentunut ongelman ympärille. Esimerkiksi psykiatrisessa sairaalassa puutarhatoiminta luo ympäristön, jossa potilaan on mahdollista astua hetkeksi ulos sairauskeskeisestä ympäristöstä. Uudenlainen ajattelu ja toiminta voivat johtaa identiteetin muutokseen, joka on keskeistä kuntoutumisessa. (Salovuori 2014, 80.) Green Care-ajattelumalli soveltuu myös vankilamaailmaan. Luontomenetelmät mahdollistavat irrottautumisen vangin identiteetistä ja tukevat näin vangin uudenlaisen identiteetin muodostumista ja kuntoutumista takaisin yhteiskuntaan.

3.2 Eläinavusteisuus kasvatus- ja kuntoutustyössä

Eläinavusteinen työskentely on osa Green Care-toimintaa. Eläinavusteisuudella tuetaan asiakkaan toiminnallisen osallistumisen mahdollisuutta. Kasvatus- ja kuntoutustyössä eläimen hyödyntäminen vahvistaa taitoja ja valmiuksia vaihtoehtoisella toiminnalla kokemuksellisin keinoin. Harjoituksilla voidaan lisätä asiakkaan osallistumista toimintaan, joka edistää sosiaalista kanssakäymistä ja terveyttä. Eläinavusteiset menetelmät kuntoutustyössä eivät ole sinänsä uusi keksintö, sillä eläimen ja ihmisen yhteiselämä on alkanut kymmeniä tuhansia vuosia sitten ja eläimen terapeuttinen potentiaali ymmärrettiin jo 1800-luvun loppupuolella. (Kahilaniemi 2016, 17-18.)

Eläinavusteisen toiminnan on todettu vaikuttavan ihmisen sosiaalisiin, emotionaalisiin ja kognitiivisiin kykyihin. Eläinten avulla ihminen voi oppia empatiaa, kärsivällisyyttä, keskittymistä, sosiaalisia taitoja sekä hillitsemään ahdistuksen ja masennuksen tunteitaan. Eläinavusteisella toiminnalla on pystytty vaikuttamaan ennaltaehkäisevästi väkivaltaisuuteen, aggressiivisuuteen ja rikoksenuusimisriskiin. Eläinten läsnäolo pehmentää hierarkkisia eroja ja helpottaa keskusteluja. (Arluke 2010, 401-409.)

3.3 Yleisin eläinavusteisessa toiminnassa käytetty eläin on koira

Vuonna 2016 julkaistun Hyvää elämää koiran kanssa -tutkimuksen mukaan koirilla on voimakas myönteinen vaikutus ja merkittävä yhteys ihmisten onnellisuuteen ja hyvinvointiin. Koiralta saatu läheisyys vähentää yksinäisyyden tunnetta ja lievittää surua, pahaa oloa sekä masennusta. Koiran läsnäolo auttaa rentoutumaan ja koirasta voi saada myös tukea toisten ihmisten kohtaamiseen sekä tutustumiseen. (Kinnunen & Nikkari 2017.)

Koiran läsnäolosta on hyötyä lyhyemmissäkin jaksoissa, vaikka eniten siitä hyötyvät koiran kanssa elävät ihmiset. Koira on selkeästi yleisin terapiassa käytetty eläin. Koira-avusteisessa terapiassa ja toiminnassa käytetään hyväksi koiran ja ihmisen erityislaatuista suhdetta ja koiran kykyä kommunikoida ihmisen kanssa. Koira-avusteista toimintaa voidaan käyttää hyödyksi esimerkiksi kasvatus-työssä sekä sosiaali- ja terveysalalla eri ikäisten ihmisten parissa. Työssä käytettävät koirat ovat tehtävään soveltuvia ja koulutettuja. Ne ovat ammattilaisten omia tai heidän työparinaan voi toimia osaava koira-alan ihminen. (Kinnunen & Nikkari 2017.)

Koira-avusteiseen työhön valittavan koiran on oltava rokotettu, kiltti, terve ja peruskoulutettu. Työhön ei ole koira varten erillistä koulutusohjelmaa, vaan koira koulutetaan omiin tarpeisiin perustuvalla harjoittelulla, johon voi kuulua vaikkapa esineiden noutamista tai kuonolla kosketusta. Työn turvallisuuden kannalta koiran peruskoulutuksen täytyy kuitenkin olla kunnossa. Siihen kuuluu esimerkiksi paikallaan pysyminen ja luoksetulo. Kaikki koirat ja koirarodut eivät sovellu kasvatus- ja kuntoutustyöhön, sillä työympäristö voi olla vaativa ja koiran tulee kestää nopeasti muuttuvia tilanteita ja mahdollisesti poikkeuksellisesti käyttäytyviä asiakkaita. (Kahilaniemi 2016, 33.)

3.4 Kennelliiton kaverikoirat ovat odotettuja vieraita

Koiria käytetään ammatillisen toiminnan ja terapian lisäksi myös vapaaehtoistoiminnassa tuomaan iloa ja elämyksiä eri laitoksissa ja eri ikäisten ihmisten parissa. Kaverikoiratoiminta on Kennelliiton alaista ja koordinoimaa toimintaa. Kaverikoiratoiminnassa koiranohjaajat tekevät vierailuja koiransa kanssa

esimerkiksi vanhainkodeissa, päiväkodeissa, kouluissa ja kehitysvammaisten asumisyksiköissä, joissa asiakkaat saavat viettää aikaa koiran kanssa. (Kennelliitto 2018.)

Kaverikoira-toiminta on alkanut Kennelliiton ja avustajakoira-kouluttaja Leena Rajalan yhteistyönä vuonna 2001. Aloittamisen ideana oli mahdollistaa koirien tuoma mielenvirkistys mahdollisimman monelle. Toiminta on kasvanut niin, että vuoden 2013 lopussa kaverikoiria oli lähes 900. Toiminta toteutetaan ryhmissä, joita löytyy lähes joka puolelta Suomea. Ryhmät vierailevat kohteissa kysynnän mukaan. Suurin kysyntä kaverikoira-toiminnalle tulee vanhuspuolelta. Asiakkaille kaverikoira-ryhmien vierailut antavat suuren merkityksen arkeen. Vierailujen merkitys on toisinaan niin suurta, ettei vierailuista voi kohteessa etukäteen edes kertoa, sillä odotus kävisi muutoin liian suureksi. (Muros 2013, 82-83.)

Kennelliiton luotsaamaa kaverikoira-toimintaa järjestetään erilaisiin laitoksiin ja joskus poikkeuksellisesti myös yksityiskoteihin, mutta vankilassa koiravierailuja ei tiettävästi ole järjestetty. Ammatillisen, koira-avusteisen toiminnan lisäksi vangit hyötyisivät myös kaverikoira-toiminnan kaltaisesta vapaaehtoistoiminnasta, sillä merkityksellinen arki on kuntoutuksen näkökulmasta avainasemassa.

4 KOIRAN VAIKUTUS IHMISEN HYVINVOINTIIN

4.1 Koira motivoi liikkumaan

Sallisen, Kandolinin ja Purolan (2007) mukaan säännöllinen liikunta edistää ihmisen fyysistä terveyttä. Siihen ei usein tarvita merkittäviä muutoksia ajankäytössä, vaan se riittää, että liikkuminen on säännöllistä ja osana arkisia tapoja. Hyvänä nyrkkisääntönä terveyttä edistävän liikunnan määrälle voidaan pitää puoli tuntia jonkinlaista liikkumista päivässä. Fyysisen kunnon kohottamiseen tarvitaan tämän lisäksi hikiliikuntaa puoli tuntia kolmesti viikossa, mutta terveyttä edistävä vaikutus saavutetaan jo pienilläkin muutoksilla. Liikunnalla on fyysisten terveyshyötyjen lisäksi todettu olevan korostava vaikutus myös henkisen hyvinvoinnin osalta. Liikunta vähentää stressiä ja kohottaa mielialaa.

Hartin (2010, 70-71) mukaan etenkin koiran omistaminen tuo ihmiselle fyysisiä terveyshyötyjä, sillä ne motivoivat ihmistä liikkumaan. Kihlström-Lehtosen (2009, 7) mukaan lemmikin hoito vaatii liikkumista ja omistajan fyysinen kunto pysyy parempana kuin ilman lemmikkiä. Lisäksi joillekin omistajille lemmikki merkitsee elämän jatkuvuutta ja niiden vuoksi ei haluta antaa periksi fyysiselle sairaudelle. Kinusen ja Nikkarin (2017) mukaan useat tutkimukset ovat osoittaneet myös, että pelkästään koiran läsnäolo ja sen silittäminen vaikuttavat ihmisen fyysiseen hyvinvointiin alentamalla verenpainetta ja hidastamalla sykettä.

4.2 Koira tuo valoa synkkään mieleen

THL:n (2015) mukaan psyykkisesti toimintakykyisellä ihmisellä on voimavaroja, joiden avulla hän selviytyy arkeen liittyvistä haasteista ja elämän kriisitilanteista. Psykkinen toimintakyky liittyy muun muassa elämänhallintaan ja kykyyn tuntea ja kokea sekä suunnitella elämäänsä ja tehdä sitä koskevia päätöksiä. Psykkinen toimintakykyinen ihminen voi hyvin ja arvostaa itseään. Hän luottaa arjen selviytymiskykyynsä ja pystyy harkitsemaan sekä tekemään päätöksiä. Hän suhtautuu realistisesti ja luottavaisesti tulevaisuuteen ja ympäröivään maailmaan.

Hyvä mielenterveys koostuu muun muassa hyvästä itsetunnosta, optimismista ja mielekkästä toiminnasta. Sitä voidaan vahvistaa lisäämällä ihmisen tyytyväisyyttä, elämänlaatua, itsetuntoa ja hyvinvoinnin tunnetta. (THL 2014.) Hyvä mielenterveys on kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin keskeinen tekijä ja se korostuu jatkuvasti muuttuvassa yhteiskunnassamme (Suomen Mielenterveysseura 2018). Hyvä mielenterveys takaa sen, että ihminen pystyy näkemään omat kykynsä ja selviytymään haasteista sekä osallistumaan yhteisölliseen toimintaan. (WHO 2014.)

Tutkimuksissa on todettu, että lemmikin omistaminen vähentää yksinäisyyttä, masentuneisuutta ja stressiä. Koirien osalta nämä vaikutukset ovat vahvempia suhteessa muihin lemmikeihin, koska koirat hakeutuvat lähemmäs ihmistä ja ihmisen on helpompi luoda niihin vuorovaikutuksellinen suhde. (Hart 2010, 64-70.) Kihlström-Lehtosen (2009, 2) mukaan psyykkiseen hyvinvointiin liittyvä hyöty lemmikeistä voi kuitenkin olla sidottu ihmisen sukupuoleen ja siviilisäätyyn, sillä yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa ilmeni, että yksin elävillä ja lemmikin omistavilla naisilla oli vähemmän masennukseen liittyviä oireita kuin lemmikin omistavilla perheellisillä naisilla ja miehillä tai yksin elävillä miehillä.

4.3 Koira yhdistää ihmiset

THL:n (2015) mukaan sosiaalisessa toimintakyvyssä ihminen nähdään vuorovaikutussuhteissaan sekä aktiivisena toimijana ja osallistujana erilaisissa yhteisöissä ja osana yhteiskuntaa. Ihminen tarvitsee sosiaalista toimintakykyä vuorovaikutustilanteissa ja sosiaalisessa aktiivisuudessa sekä rooleista suoriutumiseen ja osallisuuden kokemuksiin.

Kihlström-Lehtosen (2009, 3) mukaan liikuntaa vaativan lemmikin omistaminen vaikuttaa omistajan sosiaalisiin suhteisiin kodin ulkopuolella. Vanhusten parissa tehdyn tutkimuksen mukaan eläinten on todettu lisäävän sosiaalista kanssakäymistä. Arluken (2010, 406-407) mukaan myös eläinavusteinen toiminta tukee sosiaalista hyvinvointia. Toiminnan kautta ihminen voi saada positiivisia kokemuksia vuorovaikutuksesta toisten ihmisten kanssa ja auttaa solmimaan uusia ihmissuhteita. Eläinavusteisuudesta on hyötyä etenkin ihmiselle, jolla on taustallaan huonoja ihmissuhteita ja puutteita luottamuksessa.

Eläimen kanssa vuorovaikutuksessa oleminen on yksi sosiaalisen käyttäytymisen muoto. Tutkimusten mukaan vuorovaikutussuhde lemmikin kanssa lisää luotettavuutta ja luottamusta toisia ihmisiä kohtaan. Eläinavusteisessa terapiassa käyneiden asiakkaiden elämänlaatu ja sosiaaliset suhteet olivat muita parempia. Eläimen läsnäolo vähentää myös koettua yksinäisyyden tunnetta. (Kahilaniemi 2016, 19.)

5 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ

5.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnalliseen opinnäytetyöhön kuuluvat tietoperusta, toimijat, menetelmät, aineistot ja materiaalit sekä tuotos. Toiminnallinen opinnäytetyön tekeminen on yleensä vaativaa ja pitkäjänteistä. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tuotosta kohti tähtäävä toiminta tai kehittämisen vaiheet etenevät dialogisessa tai trialogisessa vuorovaikutussuhteessa toimijoiden kanssa tietyssä toimintaympäristössä. Tämä tarkoittaa muun muassa keskustelua, arviointia, toiminnan uudelleen suunnittelua ja palautteen vastaanottoa. Vain toiminnan keskellä ihmisten välisessä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tämä on mahdollista. (Salonen 2013, 5-6.)

Opinnäytetyömme on toiminnallinen opinnäytetyö, jossa on lisäksi tutkimuksellinen osuus. Toiminnallisena osuutena järjestimme Vanajan osastolle koiraryhmän. Tutkimuksellisenä osuutena järjestimme toiminnan päätteeksi ryhmäkeskustelun, jonka avulla keräsimme tutkimusaineistoa vankien kokemuksista koiran läsnäolosta. Tutkimusaineistoa kerättiin lisäksi havainnoinnin avulla koko toiminnan ajan.

5.2 Aineiston keruu ja analysointi

Toiminnallisen opinnäytetyömme tutkimuksellinen osuus on kvalitatiivinen eli laadullinen. Laadullisessa tutkimusmenetelmässä pyritään selvittämään tutkimuskohteen laatua ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti (Koppa 2015). Tutkimuskysymyksinä opinnäytetyössämme olivat ne, hyötyvätkö vangit koira-avusteisesta toiminnasta, lisääkö koiran läsnäolo vankien hyvinvointia ja edistääkö koira-avusteen toiminta vankien kuntoutumista.

Tutkimusmenetelminä ja empiirisen aineiston hankinnassa käytimme havainnointia ja ryhmäkeskustelua. Saaranen-Kauppisen ja Puusniekan (2006) mukaan havainnointia eli observointia voidaan käyttää laadullisessa tutkimuksessa varsinaisen tutkimusmenetelmän tukena tai lisänä. Havainnoinnin avulla saadaan välitöntä informaatiota tutkimuskohteen käyttäytymisestä ja toiminnasta.

Ryhmäkeskustelu järjestettiin toiminnan päätteeksi rauhalliseen, suljettuun tilaan, johon ulkopuolisilla ei ollut pääsyä eikä kuulo- tai näköyhteyttä. Keskustelu äänitettiin, jonka jälkeen äänite litteroitiin. Litteroinnissa ääni muutetaan kirjalliseen, analysoitavaan muotoon (Tietoarkisto 2017). Litteroinnin jälkeen aineisto teemoiteltiin. Laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmänä voidaan käyttää teemoittelua, jolla pyritään hahmottamaan aineistosta keskeisiä aihepiirejä eli teemoja. Aiheet, jotka toistuvat

kerätyssä aineistossa jossakin muodossa, voidaan hahmoittaa teemoiksi. Teemojen muodostaminen ja ryhmittely mahdollistaa etenemisen aineiston yksityiskohtaisempaan tarkasteluun. (Koppa 2016.)

5.3 Kehittämishankkeen näkökulma

Kehittäminen on konkreettista toimintaa, jolla tähdätään tietyn selkeästi määritellyn tavoitteen saavuttamiseen. Kehittäminen voi olla toimintatavan tai toimintarakenteen kehittämistä. Kehittäminen, joka koskee toimintatapaa, voi suuntautua esimerkiksi yhden työntekijän työskentelyn kehittämiseen tai laajemmin koko organisaation yhteisen toimintatavan kehittämiseen. Kehittämällä voidaan tarkoittaa myös rakenteellisia uudistuksia. Kehittäminen voi koskea rajattuja yksikkökohtaisia uudistuksia tai laaja-alaisia kansallista palvelurakenteen uudistamista. Kehittäminen voi myös sisältää sekä yksikkökohtaisia toiminnallisia että rakenteellisia uudistuksia. (Toikko & Rantanen 2009, 14-15.)

Kehittämistoimintaan voi sisältyä idean keksiminen, sen levittäminen ja vakiinnuttaminen. Kehittämisen keskeinen elementti on tavoitteellisuus. Näky jostakin uudesta voi olla kehittämisen lähtökohta ja ajatus muutoksesta sisältyy tavoittelisuuteen. Hyvin onnistunut kehittämistoiminta saattaa myös levittää muiden toimijoiden ja organisaatioiden käyttöön. (Toikko & Rantanen 2009, 16.)

Koiratoimintaa ei ole aikaisemmin Vanajan vankilassa ollut, joten toimintamme oli kyseiselle yksikölle kokonaan uutta toimintaa. Vilppulan vankilassa on toteutettu koiria ja koiranpitoa käsittelevä kurssi, jossa on ollut mukana koiria, mutta kurssin sisältö on ollut erilaista kuin meidän toteuttamassamme ryhmässä (Nieminen 2018). Koira-avusteista toimintaa vankiloissa ei tietääksemme ole ollut ennen kevättä 2018, joten toimintamallikokeilumme vankien kuntoutuksessa on koko organisaatiolle uusi toimintatapa. Kehittämiskokeilumme voi johtaa vankiloiden palvelurakenteen uudistamiseen koiratoiminnan suhteen.

6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

6.1 Prosessi

Opinnäytetyömme käynnistyi joulukuussa 2017 aiheen valinnalla ja sen hyväksyttämällä Vanajan vankilan johtoportaalilla sekä Lahden Ammattikorkeakoulun opinnäytetyöryhmällä. Opinnäytetyön ohjaajan saatuamme aloimme työstämään kirjallista opinnäytetyösuunnitelmaa, jonka valmistuttua haimme kirjallista tutkimuslupaa (liite 1) Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköltä. Tutkimuslupaa hakiessamme meidän oli tarkoitus käyttää toiminnassa vain kahta koira, mutta myöhemmin vankilan ja vankien toiveesta otimme mukaan myös kolmannen koiran (kuva 2).

Tutkimusluvan saatuamme sovimme Vanajan osaston kanssa päivän, jolloin kävimme kertomassa vangeille tulevasta koiraryhmästä ja tekeillä olevasta opinnäytetyöstämme. Teimme vangeille kutsun (liite 2) esittelykertaan. Esittelyssä meillä oli mukana Velmu-koira, joka houkutteli vankeja kuuntelemaan esittelyämme. Paikan päällä kokosimme vapaaehtoisista koostuvan ryhmämme. Olimme valmistaneet mainoksen (liite 3), jonka yhteydessä oli ryhmään ilmoittautumislomake sekä lisätietoa opinnäytetyöstämme. Olimme varautuneet myös siihen, että vapaaehtoisia osallistujia tulee niin monta, että kaikki eivät pääsisi mukaan toimintaan. Tällöin olisimme ottaneet kaikki halukkaat huomioon ja arponeet heistä osallistujat. Paikan päällä toimintaan ilmoittautui mukaan viisi vankia, mutta seuraavien päivien aikana useampi vanki oli ilmoittanut vartijoille tai rikosseuraamusesimiehelle haluavansa osallistua ryhmään. Päätimme ottaa ensimmäiset seitsemän ilmoittautunutta, sillä arpominen ei olisi ollut enää siinä tilanteessa reilua heti esittelypäivänä ilmoittautuneiden kohdalla.

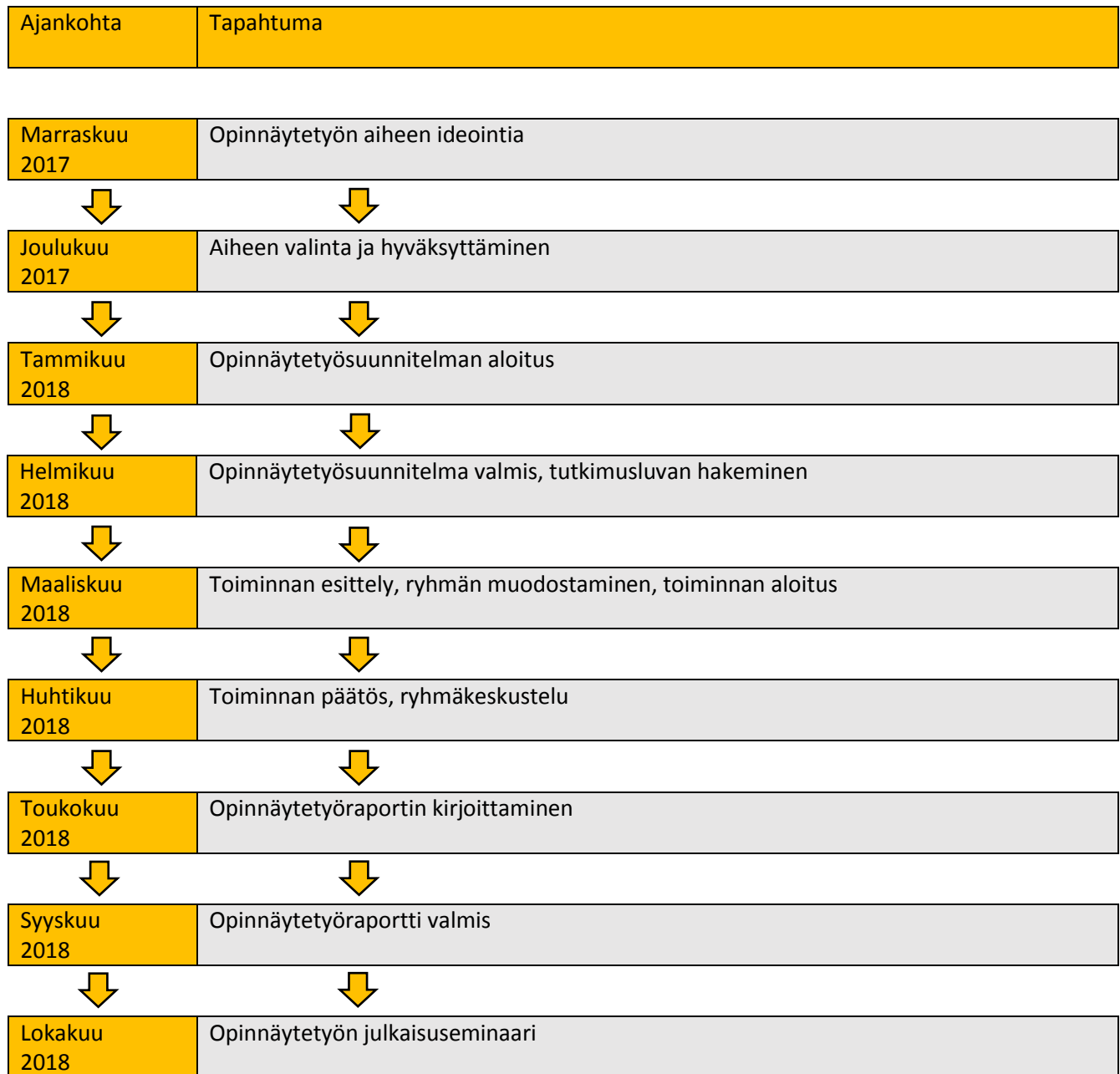
Ryhmän jäsenet sitoutuivat osallistumaan toiminnan jokaiseen kertaan. Ryhmän kanssa sovittiin yhdessä aikatauluista, jotta sitoutuminen olisi kaikille mahdollista. Ryhmän kesken keskusteltiin toiminnan sisällöstä ja ryhmän jäsenille annettiin myös mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun. Suunnittelimme toimintakerrat ennalta ja valmistauduimme niihin askartelemalla valmiiksi toiminnassa tarvittavat välineet.

Koiraryhmän kolme toimintakertaa toteutettiin maalisi- ja huhtikuun aikana 2018. Viimeisen toimintakerran päätteeksi järjestimme ryhmäkeskustelun opinnäytetyömme tutkimusaineiston keräämiseksi. Halusimme luoda ryhmäkeskustelusta kahvipöytähenkisen, jotta tilanne olisi mahdollisimman mukava ja rento kaikenlaisten ajatusten vaihtoon. Olimme leiponeet ryhmäkeskustelutilanteeseen mangojuustokakkua paikan päällä keittämämme kahvin kaveriksi. Ryhmäkeskustelu äänitettiin. Tutkimusaineistoa keräsimme myös havainnoimalla vankeja koko toimintamme ajan.

Opinnäytetyön toiminnallisen osuuden jälkeen ryhmäkeskustelusta saatu äänite litteroitiin eli se muutettiin kirjalliseen muotoon, jonka jälkeen tutkimustulokset teemoiteltiin tarkempaa tarkastelua varten. Tutkimustulokset liitettiin kirjalliseen opinnäytetyöraporttiin, jota työstimme koko opinnäytetyöprosessin ajan. Raportti valmistui syksyllä 2018. Koko opinnäytetyöprosessi kesti noin vuoden verran (kuvio 1).

KUVA 2. Opinnäytetyössämme mukana olleet koirat Vinka (vas.), Metku ja Velmu vankilan edustalla

KUVIO 1. Opinnäytetyön eteneminen

6.2 Toimintapäivät

Opinnäytetyön tuotoksena syntyi kolme koiraryhmän toimintakertaa Vanajan osastolla ennalta sovitun suljetun ryhmän kanssa (taulukko 1). Yksi toimintakerta kesti noin yhden tunnin, ja viimeisen kerran päätteeksi oli lisäksi vielä ryhmäkeskustelu. Tutustuimme toimintaa suunnitellessamme Kahilaniemen (2016) Eläinavusteinen interventio- kirjaa, jossa perustellaan koira-avusteisia menetelmiä asiakkaan tukemisessa. Kirjasta saimme ideoita käytännön toiminnan toteutukseen. Lisäksi osallistimme vangit toiminnan suunnitteluun ottamalla huomioon heidän toiveitaan ja ajatuksiaan toiminnasta.

Ensimmäisellä toimintakerralla järjestimme koira-avusteisen tutustumisleikin. Askartelimme etukäteen rullia, joiden sisään kirjoitimme kysymyksiä liittyen esimerkiksi tunnelmiin ja unelmiin. Leikissä koira haki rullia yksitellen ja toi niitä vangille, joka kutsui koira luokseen. Kyseinen vanki luki rullassa sisällä olleen kysymyksen ääneen ja jokainen ryhmäläinen vastasi kysymykseen vuorollaan. Myös me opiskelijat osallistuimme leikkiin. Harjoitus liittyi itsetuntemuksen lisäämiseen ja toisiin ihmisiin tutustumiseen. Me olimme vangeille vieraita ihmisiä, joten tutustumisella pyrimme saavuttamaan tarvittavaa luottamusta. Ryhmässämme oli myös äskettäin Vanajalle saapuneita vankeja, joten tutustumisleikki oli hyvä keino ryhmäyttämiseen ja rennon ilmapiirin luomiseen. Kahilaniemen (2016, 136) mukaan vastaavanlainen leikki tutustumis- ja vuorovaikutusharjoituksissa edistää vuorovaikutustaitoja, oikean ja väärän erottamista ja erilaisten valintojen perustelemista.

Toisella toimintakerralla järjestimme ulkoilua ja ajatusringin, jossa työskentelyvälineinä toimivat koira-aiheiset kuvakortit. Ideana ajatusringissä oli valita yksi kuvakortti, ja kertoa ajatuksiaan ja tunnelmiaan sen pohjalta ennen ja jälkeen ulkoilun. Kahilaniemen (2016, 109) mukaan kuvakorteilla työskentely edistää tunteiden tunnistamista ja hallintaa sekä vahvistaa vuorovaikutusta ja sosiaalisia taitoja. Ulkoilu tapahtui ryhmässä vankilan luontopolulla, joka risteili metsän, peltojen ja vesistöjen keskellä. Green Caren (2018) mukaan luonnonympäristössä mieli ja keho voivat palautua arjen fyysisestä ja henkisestä kuormituksesta.

Kolmannella toimintakerralla järjestimme koirien tottelevaisuuskoulutusta. Jokainen vanki sai näin ko-keilla koiran kanssa kahdenkeskistä vuorovaikutusta, jolla pyrimme lisäämään ja vahvistamaan vankien yksilöllisiä kokemuksia koiran läsnäolosta. Kahilaniemen (2016, 126) mukaan tottelevaisuuskoulutusharjoitteet vahvistavat monia asiakkaan kognitiivisia valmiuksia, kuten ongelmanratkaisukykyä ja tietoisuutta omasta toiminnasta. Harjoitteet vahvistavat myös asiakkaan ymmärrystä koiran ja ihmisen käyttäytymisestä, elekielestä ja eettisistä valmiuksista.

Kolmannen toimintakerran päätteeksi toteutimme ryhmäkeskustelun, jossa keskusteltiin koiraryhmästä, sen sisällöstä sekä koiran läsnäolon herättämistä ajatuksista ja tunneista. Keskustelu toteutettiin kahvipöydän ääressä rennossa ilmapiirissä, jotta tilanne olisi mahdollisimman avoin kaikenlaisien ajatusten jakamiselle.

TAULUKKO 1. Toimintapäivien sisältö

Toimintakerta	Sisältö	Tavoite
1	Tutustumisleikki	Tutustuminen Ryhmyttäminen Luottamuksen luominen
2	Ulkoilua ja ajatusrinki	Irtaantuminen arjesta Vuorovaikutus Tunteiden tunnistaminen
3	Tottelevaisuuskoulutus ja ryhmäkeskustelu	kahdenkeskinen vuorovaikutus koiran kanssa tietoisuus omasta toiminnasta ajatusten ja tunteiden jakaminen

7 TULOKSET

7.1 Ryhmäkeskustelu

Koira tukee vankia sosiaalisissa tilanteissa ja rohkaisee mukaan toimintaan. Vankien mielestä ensimmäisen toimintakerran tutustumisleikki olisi ollut väkinäisempää ja jäykempää ilman koiran läsnäoloa. Vieraisiin ihmisiin, kuten meihin ohjaajiin, tutustuminen oli helpompaa koiran seurassa. Koiran läsnäolo lisää turvallisuuden tunnetta ja rauhoittaa sosiaalisissa tilanteissa. Koira myös houkuttelee osallistumaan ryhmätoimintaan. Yksi ryhmään osallistuneista vangeista sanoi, ettei hän yleensä osallistu "tällaisiin istuntoihin", mutta nyt osallistui, koska koira houkutteli.

Se rauhoittaa mua. Jos jossain on paljon porukkaa niin mä haluan lähteä menemään sieltä, mut sit jos koira on vieressä niin en. Koira vaistoa mun olotilan. Se on henkisenä tukena.

Koira toimii vangille henkisenä tukena. Vangit pohtivat, että eläin ei tuomitse ihmistä hänen tekemiensä virheiden perusteella ja ihminen saa siitä itseluottamusta. Koiran läsnäolo helpottaa raskaistakin asioista puhumista jo pelkästään siten, että vierellä on joku, jota saa rapsuttaa samalla. Vangit kokivat, että koiran läsnäolo rentouttaa tilanteen niin, ettei se ole niin virallinen ja jäykkä. Esimerkiksi virkamiesten seurassa on harvoin mitään rauhoittavia tekijöitä paikalla.

Eläin ei tuomitse sinua. Se ei kysele että mikä sä oot ja mistä sä tuut. Ihan sama jos sä mokaillet tai mitä tahansa sä teet, se eläin ei tuu tuomitsemaan sua.

Koiran läsnäolo rentouttaa ja rauhoittaa. Vangit kertoivat, että koiran kanssa ollessa kaikki stressi katosi ja ajatukset nollaantuivat. Koiran silittämisestä koettiin saavan mielenrauhaa. Äidillisyyys ja hoiva-vietti nostivat päätään silloin, kun koira oli vierellä. Vangit kokivat olevansa ihmisinä pehmeämpiä ja tasapainoisempia.

Koiraryhmä kannustaisi vankeja liikkumaan ja ulkoilemaan. Ulkoilu ei tuntunut vangeista yhtään vastenmieliseltä, koska siinä oli koiria mukana. Ajatukset ja ajantaju katosivat koirien leikkimistä katsellessa. Eräs vangeista sanoi, että hän lenkkeilisi koiran kanssa ilomielin useammankin kerran päivässä, mutta yksin hän ei menisi eikä hän ollut lenkkeillyt kertaakaan ennen koiraryhmää.

Koiratoiminta antaisi vangeille uutta potkua ja sisältöä arkeen, kun olisi vähän jotakin erilaista ohjelmaa ja jotakin, mitä odottaa. Vangit saattavat olla kotoisin yllättävän kaukaakin vankilasta, joten kaikilla ei ole mahdollisuutta siihen, että sukulaiset tai ystävät kävisivät heitä katsomassa. Heillä ei siis välttämättä ole mitään muuta odotettavaa, kuin vapautuminen, ehkä vasta pitkänkin ajan kuluttua. Koirien tapaaminen voisi antaa vangille odotettavaa lyhyemmällä aikavälillä ja pitää kiinni arjessa. Etenkin

pitkäaikaisvangeille laitostumisen riski on suuri, joten kaikki normaalielämässä kiinni pitävät tekijät ovat tärkeitä.

Pitkäaikaisvangeille kuten itselleni laitostumisen riski on aika iso. Menettää aikaillla tatsin ulkomaailmaan. Jotkut menettää pahemmin jotkut vähemmin. Jossain vaiheessa se tulee kuitenkin se vääristymä siellä.

Mielonen (2016) on tuottanut palvelumallin eläinavusteiseen työskentelyyn työhyvinvoinnin tukemiseksi opinnäytetyönään (YAMK). Hänen opinnäytetyössään eläinavusteisuus tapahtui alpakoiden avulla ja kohteena olivat Finla Työterveys Oy:n kaksi asiakasta. Mielonen sai vastaavanlaisia tuloksia kohderyhmänsä kokemuksista eläinavusteisuudesta kuin mekin meidän opinnäytetyössämme. Mielosen (2016) mukaan asiakkaat kokivat eläinten vaikutuksen positiivisesti. Eläimet koettiin rauhoittavana tekijänä ja asiakkaat saivat eläimistä voimaa sekä rohkeutta. Asiakkaat olivat kokeneet eläimet pyyteettömiksi ja eläimet hyväksyivät ihmisen sellaisena kuin ihminen on. Asiakkaat olivat voimaantuneet ja rentoutuneet eläinavusteissa toiminnassa.

7.2 Havainnointi

Havainnoimme koiraryhmään osallistuneita vankeja koko toiminnan ajan. Havaitimme aina saapuesamme suunnatonta iloa koirien jälleennäkemisestä. Kun pentukoira toivottiin mukaan toimintaan ja se oli seuraavalla kerralla mukana, eräs vanki iloitsi siitä niin, että hyppi riemusta ja kiljahteli iloisena. Toimintakertojen päätyttyä vangit jäivät vielä vapaaehtoisesti paikalle silittelemään koiria ja saattoivat lähtiessä autolle. Paikan päällä kävi joka kerta myös vankilan muita vankeja koiria katsomassa ja rapsuttelemassa, vaikka he eivät osallistuneet koiraryhmään. Viimeisen kerran päättyessä ilmapiiri oli haikea ja osa vangeista oli mielestämme jopa hieman hiljaisia.

Havaitimme tottelevaisuuskoulutuskerralla hieman aristelua ottaa koira omiin ohjaksiin vankien keskuudessa. Ensimmäisen rohkaistuessa muutkin innostuivat ja iloitsivat silminnähten onnistumisistaan ohjata isoja koiria. Tunnelma oli lopulta rento ja kaikilla oli hauskaa, vaikka tilanne vaati myös hieman esiintymiskykyä, sillä jokainen sai omalla vuorollaan ohjata koira muiden edessä.

7.3 Palaute vangeilta

Toiminnan sisältö oli mieluisaa, siihen oli helppo osallistua ja ryhmän toimintapäiviä odotettiin innolla. Ulkoilu oli kaikista mukavinta ja sitä toivottiin lisää. Toimintakerrat olisivat kuitenkin saaneet olla kestoitään pidempiä kuin tunnin ja niitä olisi pitänyt olla useampi kuin kolme. Tuntui siltä, kuin ryhmän toiminta olisi loppunut kesken kaiken. Ryhmän jatkumiselta toivottiin samanlaista sisältöä, koirien kanssa

peuhaamista ja yhteistoimintaa. Ryhmässä voisi käyttää muitakin koiria ja erirotuisia. Eri koirarotuja voisi käydä ryhmässä läpi.

Jatkoon, jatkoon! Sehän nyt on ihan selvä!

Vankeinhoito voisi vankien omastakin mielestä hyötyä siitä, että olisi jotakin tällaista jatkuvaa toimintaa eläinten kanssa. Osallistujia olisi varmasti ollut enemmänkin, vaikka esille nousi myös ajatus siitä, että toiminta ei soveltuisi ihan kaikille vangeille, sillä kaikki eivät välttämättä pidä koirista tai pelkäävät niitä. Yksi ryhmään osallistuneista vangeista kertoi, ettei hän esimerkiksi pelännyt ryhmän koiria, vaikka saksanpaimenkoira on joskus purrut häntä lapsuudessa. Vangit pohtivat koirien lisäksi myös muiden eläinten käyttöä vankilassa terapiamielessä. Esiin nousi esimerkiksi hevosten käyttö.

8 POHDINTA

8.1 Johtopäätökset

Opinnäytetyömme tutkimuksellisen osuuden tuloksista voidaan päätellä, että koira

- toimii henkisenä tukena
- tukee sosiaalisissa tilanteissa
- rohkaisee mukaan ryhmätoimintaan
- kannustaa liikkumaan ja ulkoilemaan
- rentouttaa ja rauhoittaa
- antaa uutta potkua päiviin ja sisältöä arkeen.

Näistä edellä mainituista tuloksista voidaan siis päätellä, että koira-avusteinen toiminta vankilaympäristössä lisää vankien kokonaisvaltaista hyvinvointia, edistää vankien kuntoutumista ja vähentää vankien laitostumisriskiä. Koira-avusteisen toiminnan hyödyt tukevat vankeusrangaistuksen tavoitetta kuntouttaa vanki takaisin osaksi yhteiskuntaa.

8.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyömme luotettavuutta voidaan tarkastella toiminnalliselle ja laadulliselle tutkimukselle ominaisilla kriteereillä. Järvenpään (2006) mukaan laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida uskottavuuden, siirrettävyyden, ennakkokäsitysten ja aikaisempien tutkimusten perusteella. Opinnäytetyömme tulokset vastasivat odotuksiamme ja ennakkokäsityksiämme. Tulokset ovat samansuuntaisia ja yhdenmukaisia aihetta sivuavien aikaisempien tutkimusten kanssa, vaikka opinnäytetyömme toteutettiin ympäristössä, jossa vastaavia tutkimuksia ei ole tehty.

Opinnäytetyömme luotettavuutta lisää se, että toivoimme koiraryhmään osallistuvien vankien olevan suomenkielisiä. Ryhmäkeskusteluun aktiivisesti osallistuminen oli tällöin kaikille mahdollista kielitaidosta huolimatta. Pyrimme myös välttämään kielimuurin aiheuttamia väärinymmärryksiä tutkimustulosten kannalta käyttämällä projektissamme vain omaa äidinkieltämme.

Opinnäytetyössämme otimme huomioon eettisyyden ja hyvät tieteelliset käytännöt. Eettisyyteen liittyvä rehellisyys, tarkkuus, kestävä työskentelymenetelmät sekä vastuiden ja velvollisuuksien noudattaminen (Jyväskylän yliopisto 2018). Tutkimusetiikan näkökulmasta keskeistä on myös aiempien tutkimusten huomioon ottaminen asianmukaisella tavalla sekä oman työn tulosten julkaiseminen avoimesti ja vastuullisesti (TENK 2018). Opinnäytetyötä tehdessämme meitä koski vaitiolovelvollisuus vankilan ja

vankien asioihin liittyen. Ennen toiminnan aloittamista haimme hyvien tieteellisten käytäntöjen mukaisesti kirjallisen tutkimusluvan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköltä. Aineisto kerättiin nimettömästi ja tulokset raportoitiin anonyymisti. Ryhmäkeskustelun äänitallennetta säilytettiin huolellisesti ja työstettiin vain suljetuissa tiloissa, joten sitä ei kuullut kukaan ulkopuolinen ja se tuhottiin asianmukaisesti käytön jälkeen. Lisäksi toimimme opinnäytetyötä tehdessämme yleisten eettisten arvojen mukaisesti, kuten ihmisarvoa kunnioittaen.

8.3 Yhteistyön arviointi

Yhteistyö vankilan kanssa alkoi jo opinnäytetyön ideointivaiheessa. Vankila esitti meille erilaisia ehdotuksia opinnäytetyön aiheen suunnasta, mutta saimme itse ideoida lopullisen aiheen ja vapaat kädet sen suunnitteluun ja toteutukseen. Saimme vankilalta kannustusta ja tukea sekä suunnittelu- että toteutusvaiheessa. Pidimme yhteyttä vankilan yhteyshenkilön kanssa monipuolisesti puhelimen, sähköpostin ja viestien avulla. Yhteydenpito oli molemminpuolista ja molempien osapuolten näkemyksiä kuunneltiin ja arvostettiin.

Toteutimme koiraryhmän hyvin itsenäisesti, mutta vankila osallistui omalta osaltaan toimintaamme muistuttamalla vankeja ryhmän toimintapäivistä ja mahdollistamalla vankien pääsyn toimintapäiviin kuljettamalla heidät työpaikoiltaan vankilalle ennen toiminnan alkua. Vankila tuki toimintamme onnistumista pyrkimällä takaamaan sen, että vangit pääsevät paikan päälle sekä antamalla käyttöömme hyvät tilat ja ulkoilumahdollisuudet.

Saimme toiminnastamme positiivista palautetta toimeksiantajalta. Vankila oli hyvin kiinnostunut toiminnastamme koko opinnäytetyöprosessin ajan ja esitti mielenkiintonsa myös toimintamme mahdollisesta jatkumisesta vankilassa muodossa tai toisessa. Opinnäytetyön julkaisuseminaaria odotettiin innokkaasti ja vankila itse toivoi julkaisuseminaaria pidettäväksi heidän tiloissaan, jotta mahdollisimman moni vankilan työntekijä ja vanki pääsisivät paikan päälle kuulemaan opinnäytetyömme tuloksia.

8.4 Jatkokehittämissuhteet

Koira-avusteinen toiminta on erittäin toivottua vankien keskuudessa. Siitä hyötyisivät vankilamaailmassa etenkin naisvangit, sillä tutkimusten mukaan psyykinen terveyshyöty koiran läsnäolosta on suurempaa naisille kuin miehille. Koiran läsnäololla on kuitenkin tutkitusti terveyshyötyjä sekä miehille että naisille, joten koira-avusteinen toiminta soveltuisi kaikille vangeille sukupuolesta riippumatta. Toimintaa voisi toteuttaa sekä mies- että naisvangeille ja tutkia, eroavatko vankien kokemukset koiran läsnäolosta sukupuolesta riippuen.

Koira-avusteista toimintaa vankiloihin suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon se, ettei toiminta sovellu ihan kaikille, vaan ryhmien pitäisi olla vapaaehtoisia. Jotkut vangeista saattavat olla allergisia koirille tai pelätä niitä, joten vangin tulisi itse saada päättää osallistumisestaan koiraryhmään. Meidän järjestämäämme koiraryhmään olisi ollut vapaaehtoisia osallistujia niin paljon, että vain pieni osa pääsi mukaan ja ne, jotka osallistuivat, olivat halukkaita osallistumaan samanlaiseen toimintaan uudelleen. Siksi uskomme, että kysyntää koiraryhmille löytyisi vapaaehtoisuudesta huolimatta.

Vankilassa koiratoiminnan toteuttaminen vaatisi käytännössä hieman enemmän taustatyötä verrattuna esimerkiksi vanhusten palvelukeskuksissa vieraileviin Kennelliiton kaverikoiriin. Vankilassa säännöllisesti vierailevien koirahjaajien taustat olisi syytä tarkistaa. Vangit hyötyisivät varmasti myös kaverikoirien kaltaisista vierailuista vankilassa, mutta koira-avusteinen, tavoitteellinen toiminta vaatisi koirahjaajalta myös hieman ammatillista taustaa sen lisäksi, että ohjaaja toisi koiran vankilaan vain rapsuteltavaksi. Mielestämme olisi ihanteellista, jos vankilassa käytettäville terapiakoirille ja niiden ohjaajille olisi olemassa oma yhdistys. Toiminnasta saisi eniten irti, kun olisi tietty taho, joka pystyisi panostamaan ammatillisuuteen ja koirakkojen koulutukseen tähdäten nimenomaan vankilamaailmaan sopivaan koira-avusteiseen toimintaan.

LÄHTEET

Arluke, A. 2010. Animal-assisted activity as a social experience. Teoksessa Fine, A. (toim.) Handbook on animal assisted therapy. Theoretical foundations and guidelines for practice. Pomona, California, USA: Academic Press, 401-419.

Green Care Finland. Mitä on Green Care? Green Care Finland [viitattu 13.3.2018]. Saatavissa: <http://www.gcfinland.fi/green-care/>

Green Care Finland. Luonnon terveyttä edistävät vaikutukset. Green Care Finland [viitattu 18.4.2018]. Saatavissa: <http://www.gcfinland.fi/green-care-/vaikuttavuus/luonnon-terveytta-edistavat-vaikutukset/>

Hart, L. 2010. Positive effects of animals for psychosocially vulnerable people: a turning point for delivery. Teoksessa Fine, A. (toim.) Handbook on animal assisted therapy. Theoretical foundations and guidelines for practice. Pomona, California, USA: Academic Press, 59-84.

Jyväskylän yliopisto. 2018. Tutkimuseettiset ohjeet. Jyväskylän yliopisto [viitattu 25.1.2018]. Saatavissa: <https://staff.jyu.fi/Members/matukuiv/Tietosuoja/Tutkimusetiikka/?searchterm=eettiset%252520ohjeet>

Järvenpää, E. 2006. Laadullinen tutkimus. Helsinki: Teknillinen korkeakoulu, Tuotantotalouden osasto [viitattu 25.1.2018]. Saatavissa: <http://www.cs.tut.fi/~ihtesem/k2007/materiaali/luento4.pdf>

Kahilaniemi, E. 2016. Eläinavusteinen interventio. Asiakkaan toiminnallisuuden tukeminen koira-avusteisin menetelmin. Tampere: Voimatassu Ky.

Kajander, H. 2013. "Mikä ihmeen Green Care?" - Luonnon ja eläimien merkitys vankeinhoidossa. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu [viitattu 15.6.2018]. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/64187/MIKA%20IH-MEEN%20GREEN%20CARE.pdf?sequence=1>

Kanervo, R. 2015. Elämän on muututtava. Naisvankien vankeusaikaiset kuntoutustarpeet. Pro gradu-tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta [viitattu 24.1.2018]. Saatavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/155242/Kanervo_Yhteiskuntapolitiikka.pdf?sequence=2

Kennelliitto. 2018. Kaverikoirat tuovat iloa ja elämyksiä. Kennelliitto [viitattu 24.1.2018]. Saatavissa: <https://www.kennelliitto.fi/kaverikoirat>

- Kihlström-Lehtonen, H. 2009. Minä ja koirani. Koiran vaikutus toiminnalliseen hyvinvointiin. Pro gradu-tutkielma. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Terveystieteiden laitos [viitattu 9.7.2018]. Saatavissa: https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/22209/URN_NBN_fi_jyu-200910203997.pdf?sequence=1
- Kinnunen, A. & Nikkari, P. 2017. Koira auttaa ja ilahduttaa. Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim 23/2017 [viitattu 24.1.2018]. Saatavissa: <http://www.duodecimlehti.fi/duo14052>
- Koppa. 2015. Laadullinen tutkimus. Jyväskylän yliopisto [viitattu 25.1.2018]. Saatavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>
- Koppa. 2016. Teemoittelu. Jyväskylän yliopisto [viitattu 18.7.2018]. Saatavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/teemoittelu>
- Krits. 2018. Avovankila. Portti vapauteen. Kriminaalihuollon tukisäätiö [viitattu 15.3.2018]. Saatavissa: http://www.porttivapauteen.fi/laheiset/paiva_kerrallaan/rangaistukseen_tuomittu/8_asteittainen_vapautuminen/8.1_avovankila
- Kurki, L., Kurki-Suutarinen, M. & Tarvuori, K. 2010. Muurien sisällä. Sosiokulttuurinen innostaminen vankilassa. Tampere: Tampere University Press.
- Lattu, E. 2011. Naisvangit Suomessa. Portti vapauteen [viitattu 24.1.2018]. Saatavissa: http://www.porttivapauteen.fi/tietoa/tietopankki/2468/naisvangit_suomessa
- Mielonen, P. 2016. Eläimet työhyvinvoinnin tukena. Palvelumalli eläinavusteiseen työskentelyyn. YAMK opinnäytetyö. Lahden Ammattikorkeakoulu [viitattu 15.6.2018]. Saatavissa: <http://www.theseus.fi/handle/10024/118336>
- Muros, T. 2013. Suomen Kennelliiton Kaverikoiratoiminta. Teoksessa Ikäheimo, K. (toim.) Karvaterapiaa. Eläinavusteinen työskentely Suomessa. Helsinki: Solution Models House.
- Nieminen, J. 2018. Erityisohjaaja. Vilppulan vankila. Haastattelu 5.7.2018.
- Rikosseuraamusvirasto. 2008. Naiset näkyviksi. Työryhmän mietintö. Rikosseuraamusviraston julkaisu 3/2008 [viitattu 24.1.2018]. Saatavissa: http://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/julkaisut-risenjulkaisusarja/6Bzt9MvIM/3_2008_Naiset_nakyviksi.pdf

Rise. 2017. Rikosseuraamusasiakkaat 1.5.2017. Rikosseuraamuslaitoksen monisteita 2/2017. Rikosseuraamuslaitos [viitattu 15.6.2018]. Saatavissa: http://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/julkaisut-monisteetjaraportit/2zkbTDcoR/2017-02_Rikosseuraamusasiakkaat_1.5.2017.pdf

Rise. 2017. Vanajan vankila. Rikosseuraamuslaitos [viitattu 23.1.2018]. Saatavissa: <http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/toimipaikatjayhteystiedot/vankilat/vanajanvankilaojoistenosasto.html>

Rise. 2013. Vankilat. Rikosseuraamuslaitos [viitattu 18.7.2018]. Saatavissa: <http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/toimipaikatjayhteystiedot/vankilat.html>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Aineiston hankinta. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [viitattu 25.1.2018]. Saatavissa: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6.html>

Sallinen, M., Kandolin, I. & Purola, M. 2007. Fyysinen hyvinvointi. Elämisen rytmi. Duodecim Terveyskirjasto [viitattu 11.7.2018]. Saatavissa: http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=onn00040

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turun ammattikorkeakoulu [viitattu 10.8.2018]. Saatavissa: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf>

Salovuori, T. 2014. Luonto kuntoutumisen tukena. Helsinki: Mediapinta.

Suomen Mielenterveysseura. 2018. Psykykinen hyvinvointi on menestystekijä. Suomen Mielenterveysseura [viitattu 24.1.2018]. Saatavissa: <https://www.mielenterveysseura.fi/fi/vaikuttaminen/vaikuttaminen-mielenterveyteen>

THL. 2014. Mielenterveyden edistäminen. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos [viitattu 24.1.2018]. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyden-edistaminen>

THL. 2015. Toimintakyvyn ulottuvuudet. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos [viitattu 16.7.2018]. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/toimintakyky/mita-toimintakyky-on/toimintakyvyn-ulottuvuudet>

Tietoarkisto. 2017. Kvalitatiivisen datatiedoston käsittely. Aineistohallinnan käsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [viitattu 25.1.2018]. Saatavissa: <http://www.fsd.uta.fi/aineistohallinta/fi/kvalitatiivisen-datan-kasittely.html#litterointi>

Toikko, R. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

TENK. 2018. Hyvä tieteellinen käytäntö. Tutkimuseettinen tiedekunta [viitattu 25.9.2018]. Saatavissa: <http://www.tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanto>

Väyrynen, S. 2016. Naisvangit – asenteet, arvot ja kohtaaminen. Kriminaalihuollon tukisäätiö [viitattu 24.1.2018]. Saatavissa: <http://www.krimi.fi/NAISVANGIT/Esitykset/Sanna%20V%C3%A4yrynen%20naisvangit.pdf>

WHO. 2014. Mental health: a state of well-being. World Health Organization [viitattu 24.1.2018]. Saatavissa: http://www.who.int/features/factfiles/mental_health/en/

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupa.

Tutkimuslupa

RISE RIKOSSEURAAMUSLAITOS

13.2.2018 9/332/2018

Jenna Heikkilä

Riikka Viinikka

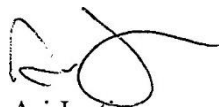

Hakemuksenne 12.2.2018

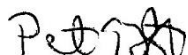
Tutkimuslupahakemus

Olette hakeneet Rikosseuraamuslaitokselta tutkimuslupaa Lahden ammattikorkeakoulun Sosiaali- ja terveysalan Sosionomi —koulutusohjelman opinnäytetyötä varten. Opinnäytteen ohjaajana toimii lehtori Päivikki Lahtinen. Rikosseuraamuslaitoksen yhteyshenkilönä toimii rikosseuraamusesimies Tarja Mäkinen.

Tutkimuksen aihe	Vankien kokemuksia koiran läsnäolosta — Koira hyvinvoinnin tukena.
Tutkimuksen toteutus	<p>Opinnäytetyömme tavoitteena on toteuttaa kolme koira-avusteista, toiminnallista ryhmätuokiota Vanajan osastolla. Toiminnalliset ryhmätuokioiden toteutetaan ennalta sovittuun, suljetussa ryhmässä. Ryhmä koostuu kuudesta Vanajan osaston naisvankista, jotka osallistuvat toimintaan vapaaehtoisesti sekä osallistuvat haastatteluun toiminnan jälkeen. .</p> <p>Toiminnassa on mukana Riikka Vainion 1-2 valkoistapaimenkoiraa. Koirat ovat ihmisläheisiä ja tottuneet vieraiden ihmisten käsittelyyn. Molemmat ovat kilpailleet muun muassa tottelevaisuuskokeissa ylimmässä luokassa. Idea koira-avusteiseen toimintaan on tullut Vanajan vankilasta.</p>
Lupahakemus	Haette lupaa tutkimuksen suorittamiselle.
Päätös	<p>Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö myöntää teille tutkimusluvan hakemuksenne mukaisesti. Tutkimus tulee suorittaa Vankilan johtajan tai apulaisjohtajan suostuksella ja välityksellä.</p> <p>Vankien osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista ja heiltä tulee pyytää yksilöity kirjallinen suostumus osallistumisesta tutkimukseen. Tutkimuksen tulokset on esitettävä niin, etteivät yksittäiset henkilöt ole tunnistettavissa. Tutkimusaineisto on säilytettävä siten, ettei se joudu ulkopuolisten käsiin. Tutkimusaineisto on tarkoitettu vain tutkimukselliseen käyttöön ja se on hävitettävä yksilötietojen osalta tutkimuksen valmistuttua. Tutkimuksen toteutus ja tutkimusaineiston keruu ei saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa vankilan muulle toiminnalle.</p> <p>Tutkimuksen valmistuttua siitä tulee lähettää sähköinen kopio tai paperikopio Vanajan vankilaan, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikköön sekä Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen Kriminologiselle kirjastolle.</p>

Ari Juuti
ylitarkastaja, kehitysjohtajan sijainen

Peter Blomster
erikoistutkija

Tiedoksi

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen johtaja

Vanajan vankilan johtaja

Liite 2. Kutsu vangeille toiminnan esittelykertaan.

VELMU-KOIRA VANAJALLA

maanantaina 12.3.2018 klo 15.00

Piharyhmän talon taukokuoneessa

Tule rapsuttelemaan Velmua!

Luvassa lisää koiravierailuja Vanajalla,

joista kerromme paikan päällä.

Samalla voit halutessasi ilmoittautua mukaan koiraryhmään.

Nähdään maanantaina! :)

Liite 3. Mainos koiraryhmästä ja ilmoittautumislomake sekä lisätietoa opinnäytetyöstä.

VELMU VANAJALLA

Tule mukaan viettämään aikaa koiran kanssa

- **Torstaina 22.3. klo 12.00**
- **Torstaina 29.3. klo 12.00**
- **Torstaina 12.4. klo 12.00, jonka päätteeksi ajatusten vaihtoa ryhmässä**

Luvassa rentoa meininkiä koirien kanssa oleskellen, ulkoillen ja leikkien.

Vierailukäynnit järjestää Lahden Ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat Riikka ja Jenna.

ILMOITTAUTUMISET

Toivomme, että olet suomenkielinen
ja sitoudut mukaan toiminnan jokaiseen kolmeen kertaan.

Mukaan mahtuu kuusi henkilöä.
Jos ilmoittautuneita on enemmän, osallistujat arvotaan.

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

Tulethan
Mukaan!

Lisätietoa

- Vierailukäynnit ovat osa Riikan ja Jennan opinnäytetyötä, jonka aiheena on ”Vankien kokemuksia koiran läsnäolosta”.
- Yksi vierailukäynti kestää noin tunnin ja viimeinen kerta on hieman pidempi, johtuen ryhmäkeskustelusta.
- Ryhmäkeskustelu äänitetään, jotta Riikka ja Jenna muistaisivat kaiken oleellisen. Äänitettä ei kuule kukaan muu ja se tuhoetaan käytön jälkeen.
- Kaikki toiminta ja kokemusten jakaminen tapahtuvat täysin nimettömästi ja luottamuksellisesti.